

2018-05-24

Ett rättvist och hållbart Europa

Europahuset, Jens Holm (V)

Ensam är inte stark. Det är en sanning som gäller även för politiken, och inte minst länder emellan. Krig och fred, människor på flykt, naturresurser och inte minst klimatförändringen är alla exempel på frågor som ett land självt inte kan lösa. Vi behöver samarbeta för att hitta lösningar. Samarbete i Norden, i FN och självklart i Europa är därför helt grundläggande för oss i Vänsterpartiet. Men hur mår det europeiska samarbetet egentligen idag, och kan vänstern bidra till förändring?

Nej, det samarbetet mår inte särskilt bra och behoven av förändring är stora.

- I en tid av växande klyftor mellan människor och en massarbetslöshet i praktiskt taget alla EU-länder räddas banker men människor offras.
- När Syrienkriget nu är inne på sitt sjunde år stänger EU sina gränser för människor på flykt. Internt klarar man inte ens av det mest grundläggande; att alla länder ska ta ansvar för de flyktingar som kommit. Och EU och dess medlemsländer låter Erdogans Turkiet agera gränsvakt för det Fort Europa som nu byggs upp.
- Även om EU glädjande nog ställt sig bakom Parisavtalet gör unionen inte det som krävs för att minska utsläppen av växthusgaser. Och varför hindras medlemsländer gång på gång från att gå före på miljöområdet? När marknaden ställs mot miljö- och folkhälsa vinner nästan alltid marknaden.
- Och Brexit – Storbritanniens utträde ur EU – har ställt hela EU inför ett existentiellt dilemma. Vad gör vi nu?, frågan har ställts många gånger i Bryssel. Men tyvärr har svaret varje gång från EU-etablissemangen varit att ge mer makt till EU, inte mindre. Med EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Junkers vision får EU alltmer statsliknande former.

Att fortsätta på den inslagna banan, där den inre marknaden är helig och där alltför beslut fattas centralt från Bryssel vore mycket olyckligt. Det är att göra EU till alltmer av en stat, och mindre av samarbete mellan länder.

Jag – och Vänsterpartiet – har en vision om ett annat Europa, en vision vi delar med många andra moderna rödgröna partier i Europa. Visionen bygger på samarbete kring några av vår tids största utmaningar. Och då talar jag inte om företagens konkurrenskraft, skattenivåer eller stabilitetspakter. Nej, det handlar om ett Europa där vi successivt bryter ned de stora ekonomiska klyftorna, skapar jobb åt alla och tar vårt ansvar för utsläpp av växthusgaser och ställer om till helt och hållet hållbara nivåer. Några av komponenterna i visionen är.

- Ett EU där medlemsländerna har den självklara rätten att gå före med mer progressiv lagstiftning än ett EU-minimum. Det gäller inte minst på miljö- och folkhälsoområdet. Bra lagar för att rädda miljön och vår hälsa ska aldrig vara ett handelshinder.
- Ett EU där social dumpning inte existerar. Löntagare ska få schyssta löner och arbetsvillkor. Krav på kollektivavtal ska alltid kunna ställas. Detta kan regleras genom ett socialt protokoll.
- Ett EU som är fritt från ekonomiska dogmer om avregleringar, konkurrens och förbud mot statsstöd. Där man erkänner att en storlek inte passar alla. Att Euron varit förödande för många av unionens medlemsstater och skapat nya spänningar och asymmetrier. Länder som så önskar ska erbjudas ett organiserat utträde ur EMU. Sverige ska självklart aldrig anslutas.
- Ett EU som sluter rättvisa handelsavtal med omvärlden, som främjar handel och utbyten och där länder aldrig tvingas till ambitionssänkningar och social investerarskydd tas bort. Och ett EU som avskaffar de nykoloniala fiskeavtalen med utvecklingsländer och omvandlar dessa till utvecklingsprojekt för lokalt hållbart fiske i de länderna.
- Ett EU där vi bestämmer själva över hur våra livsmedel ska produceras, dvs där den gemensamma jordbrukspolitiken är avskaffad. Eftersom detta kan stöta på ett visst motstånd vore ett bra första steg en grundläggande reform av den gemensamma jordbrukspolitiken där bidrag endast betalas ut för de kollektiva nyttor som lantbrukarna producerar, t ex i form av jordbruksmetoder som värnar biologisk mångfald och minskar utsläppen av växthusgaser.

- Ett EU där utvecklingen mot ett gemensamt försvar t ex i form av PESCO och försvarsmaterielbyrån avvecklas. Där vi slutar exportera vapen som göder krig och död i andra länder. EU ska värna freden, inte underminera den.
- Ett EU som genomgått en grundläggande demokratisering. Där EU fattar beslut om färre säker, men bättre. Där lobbyister och särintressens makt brutits. Där EU-kommissionens monopol på lagstiftning har brutits. Där vi samarbetar mer direkt mellan parlament och lokala politiska församlingar.

Det här är vad vi kallar *ett rättvist och hållbart Europa*. Ett annat Europa är möjligt

Men, invänder kanske någon, ni i Vänsterpartiet är ju EU-motståndare. Det stämmer att vårt partiprogram föreskriver ett svenskt utträde. Så tycker vi som parti, och jag också. Men vi respekterar också den svenska folkomröstningen där en majoritet av svenska folket 1994 beslutade om en svensk EU-anslutning. Jag gillar den EU-kritiska ådran hos mitt parti. Den gör att vi aldrig tar något för givet. Vi synar EU i sömmarna. Det är därför som vi kan uppfattas som envisa kritiker. Precis så. Det är endast genom kritik som vi kan uppnå förändring. Och förändring är vad vi brinner för.

Just nu håller jag på att planera för min och min familjs femte tågluff på raken. *Videbaek* i Danmark, *Lübeck* i Tyskland, *Geneve* i Schweiz och *Sitges* i Spanien är några av våra resmål. Under de många timmarna på tågen brukar vi diskutera olika länder, vad som är annorlunda och vad som är likt hemma. Hur ser tågen ut? Hur smakar glassen? Är man inte lite vänligare i de flesta andra länder? Och hur kan holländskan vara så lik, men ändå olik svenskan? Jag tror det händer något med dig som barn i de samtalen, på resorna. Din förståelse för andra växer. Och är det något vi behöver mer av i dessa tider så är det ett öppet sinne mot det som finns utanför våra gränser.

Men att resa innebär också att se samhällets skuggsidor. Och det finns för mycket av dessa i Europa idag. Jag vill därför att mina barn, när de reser iväg på sin första tågluff utan mamma och pappa ska få resa ut i ett Europa som är öppet och tolerant, som är jämställt mellan kvinnor och män, utan stora ekonomiska skillnader, där alla har ett meningsfullt jobb och nånstans att bo. Att de får resa i ett Europa där vi på allvar har påbörjat omställningen mot ett samhälle där vi lever inom de ramar som vår planet satt upp.

Är det möjligt?

Ja. Men då måste EU förändras i grunden. Både till form och innehåll.